

Niepołomice dn. 24.10.2024 r.

Marcin Ścigalski
Fundacja Tres Companeros
WPRAWIAMY CZŁOWIEKA W RUCH

Szanowni Państwo
Zespół ds. lasów o zwiększonej funkcji społecznej wokół miasta Kraków

Dotyczy: Głos w sprawie regulacji zasad funkcjonowania obszarów, wyznaczonych jako „Lasy Społeczne”, niezależnie od propozycji stron w zakresie ich wielkości i lokalizacji.

Przyjmując zaproszenie do uczestnictwa w pracach Zespołu, czuję się zobowiązany do przekazania swojej opinii na tematy znajdujące się w zakresie mojej wiedzy i doświadczenia. Zdaję sobie sprawę z niewielkiej wagi tego głosu w ogólnej dyskusji, wspartej kompetencjami zawodowymi czy naukowymi uczestników. Mój głos jest oparty jedynie na wieloletniej praktyce rekreacyjnego wykorzystania kompleksu lasów Puszczy Niepołomickiej i organizacji różnorodnych form aktywności społecznej na tym terenie. Nie czuję się merytorycznie przygotowany, a co za tym idzie upoważniony, do wyrażania swojej opinii w kwestiach innych niż te związane z szeroko rozumianą rekreacją w przestrzeni leśnej. Poniższe uwagi proszę potraktować jako wnioski i obserwacje dotyczące kryterium S2 - Lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie lub turystycznie.

W swoich uwagach uwzględniam zarówno aspekty praktyczne, elementy szeroko rozumianego bezpieczeństwa jak i bardzo moim zdaniem ważny pierwiastek edukacyjny. Oczywiście w zależności od indywidualnego podejścia do tematu niektóre z oczekiwań mogą być ważniejsze od innych, dlatego poszczególne kwestie omawiane są w losowej kolejności, bez jednoznacznego określenia ich wagi. Starłem się przekazać pewien, w mojej subiektywnej opinii, całościowy obraz.

Sprecyzowałem dziesięć głównych oczekiwań wobec przestrzeni leśnej, traktowanej jako miejsce rekreacji (w tym aktywności związanych ze sportem):

1. Zapewnienie możliwości bezpiecznego i zgodnego z przepisami parkowania w miejscach wejścia do lasu. Należy tu zwrócić uwagę na dwa rodzaje takich miejsc: parkingi leśne z podstawową infrastrukturą i miejsca parkowania przeznaczone jedynie do pozostawienia pojazdu na czas wejścia do lasu. Kluczowym są te drugie, które zapewniają podstawową bazę i są odpowiedzią na potrzebę, związaną z dojazdem własnym środkiem transportu.
2. Umieszczenie, przy dużych parkingach leśnych, przenośnych toalet (pojedynczych) i miejsc składowania śmieci, zabezpieczonych przed dostępem dzikich zwierząt. Uwaga ta nie dotyczy zwykłych miejsc parkowania.

3. Umieszczenie przy parkingach map obszaru danego „Lasu społecznego” z wyznaczeniem dróg bezpiecznego poruszania się, pozbawionych ograniczeń co do formy rekreacji (np. osoby z wózkami dziecięcymi). Idealnym byłoby uzupełnienie tych map o możliwość bezpośredniego przejścia do cyfrowych aplikacji (kod QR) dających szansę określenia swojego położenia w terenie.
4. Zapewnienie bezpieczeństwa poruszania się wyznaczonymi trasami, w czasie normalnych warunków pogodowych, poprzez usuwanie zagrożeń związanych z samoistnie łamiącymi się gałęziami czy drzewami, zlokalizowanymi bezpośrednio przy trasie lub ponad głowami poruszających się nią osób.
5. Zapewnienie na trasach miejsc odpoczynku (np. stoły z ławkami)
Największą wagę do takich miejsc przywiązują osoby starsze i rodziny z mniejszymi dziećmi, poruszające się z zasady w mniejszej odległości od parkingów. Z obserwacji obecnej sytuacji wynika, że promień 1km od parkingu powinien być traktowany jako optymalna odległość od miejsc postoju do lokalizacji takich udogodnień.
6. Zapewnienie ciągłości lasów w sąsiedztwie dróg poruszania się ludzi, z wyjątkiem miejsc związanych z edukacją dotyczącą gospodarki leśnej. Oznacza to rozważenie modyfikacji gospodarki, z usuwaniem pojedynczych drzew, a nie dużych powierzchni.
7. O ile to możliwe na danym terenie, wydzielenie i oznaczenie przestrzeni, nie będących ścisłymi rezerwatami, gdzie idąc wyznaczona drogą można przebywać w otoczeniu naturalnych procesów przyrody, charakterystycznych dla danego obszaru gatunków roślin i krajobrazu pozbawionego ingerencji człowieka. Wytoczona na tym terenie trasa byłaby objęta jedynie dozorem związanym z jej drożnością, bez gwarancji bezpiecznego poruszania się. Informacja o tym powinna znaleźć się na końcach trasy. Zachowanie naturalnych warunków wyklucza takie gwarancje. Osoby korzystające z tej trasy powinny zdawać sobie z tego sprawę i zwracać baczność uwagę na wszelkie zagrożenia. Także na tym aspekcie ma polegać jej edukacyjny charakter.
8. Wydzielenie i opisanie przestrzeni związanej z prowadzoną gospodarką leśną, jako formę edukacji i uświadomienia społeczeństwu tej roli lasu. Ma to na celu możliwość śledzenia zmian jakie mają miejsce w lesie w związku z jego funkcją gospodarczą. Przykładem może być planowana wycinka pewnej powierzchni, w celu wprowadzenia na niej naturalnie występujących w danym miejscu gatunków. Tablica informuje o takich pracach podając datę ich rozpoczęcia, etapy działania i ostateczny cel jakim jest np. wysokiej wartości las gospodarczy w kilkudziesięcioletnim horyzoncie czasowym. Obserwujący ten cykl osoby mogą śledzić kolejne prace od przygotowania gleby, sadzenia nowych roślin, zabezpieczania ich a potem koniecznych zabiegów pielęgnacyjnych. To proces bardzo długi, ale dobrze opisany i umiejscowiony w czasie da pojęcie o tym aspekcie funkcjonowania lasu. Dla takich przestrzeni dopuszcza się czasowe zamknięcie wstępu, związane z prowadzonymi pracami i koniecznością zachowania zasad bezpieczeństwa. Celowe byłoby zlokalizowanie tych miejsc na zewnętrznych krawędziach Lasu Społecznego, tak aby prowadzone prace nie miały negatywnego wpływu na funkcjonowanie kompleksu jako całości.
9. Opisanie przy parkingach zasad lokalizacji swojego położenia na podstawie słupków oddziałowych. Daje to poczucie bezpieczeństwa w przypadku utraty zasięgu telefonii komórkowej i dotyczy ogólnie poruszania się w środowisku leśnym, będąc elementem edukacji nie związanym jedynie z terenem Lasów Społecznych.

10. Zapewnienie na terenach lasów społecznych zorganizowanych form udziału społeczeństwa w dbałości o jego przestrzeń np.: sprzątanie lasu, sadzenie drzew, edukacja przyrodniczą... itp. Na terenie naszego Nadleśnictwa jest to od wielu lat praktykowane, ale myślę, że powinno stać się zasadą funkcjonującą we wszystkich Lasach Społecznych.

Wszystkie omówione tematy są elementem budowania w mieszkańcach dużych aglomeracji miejskich potrzeby wypoczynku i rekreacji w naturalnej przestrzeni leśnej. Służą też zwiększaniu świadomości procesów zarówno tych naturalnych jak i gospodarczych, których mądre współistnienie ma zapewnić zachowanie lasów w niepogorszonej postaci, dla kolejnych pokoleń.

Las Społeczny ma w zamyśle przygotować do rekreacyjnego wykorzystania lasu jako całości. Taka jest potrzeba, kierunek i przyszłość tej istotnej społecznie funkcji lasu. Jest to szczególnie ważne w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji miejskich w rozumieniu dużych skupisk ludności.

Podsumowując swój głos:

Otrzymane opracowanie pt. „Wzmocnienie ochrony lasów ważnych społecznie wokół miast” określa zarówno kryteria wyboru obszarów o szczególnych funkcjach społecznych jak i kierunki wzmocniania tych funkcji.

Powyżej odniosłem się do funkcji rekreacyjnej i turystycznej lasu jako tej jedynej, będącej w moich kompetencjach.

Uważam też, że niezależnie od faktu czy dany las stanie się Lasem Społecznym, w pracach związanych z planowaniem gospodarki leśnej, powinno się brać pod uwagę kryteria dotyczące tożsamości kulturowej, szczególnie w aspekcie historycznym i przyrodniczym (miejsca pamięci, pomniki przyrody, miejsca o unikalnych przyrodniczo walorach, itp.) Dobrze byłoby zachować zarówno te miejsca jak i ich bezpośrednie otoczenie w jak najbardziej naturalnej i niezmiennej formie.

W wytycznych nie została niestety sprecyzowana definicja „obszaru wokół miast”, który ma być objęty zakresem prac naszego Zespołu. Dlatego też uważam jako rzecz poza swoimi kompetencjami, wypowiadanie się w kwestii zasięgu terenowego naszej analizy.

Bardzo dziękuję za możliwość udziału w spotkaniach i przesłania głosu w dyskusji.